

PERUSTELUMUISTIOLUONNOS

VAARALLISTEN AINEIDEN ILMAKULJETUKSESTA ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta annettua asetusta (210/1997) ehdotetaan muutettavaksi.

Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) vaarallisten aineiden ilmakuljetusta koskevat tekniset määräykset ”Technical Instructions For The Safe Transportation of Dangerous Goods by Air” (ICAO Doc 9284, ICAO-TI) ovat muuttuneet. ICAO-TI:n 2021- 2022 versio saatettaisiin kansallisesti voimaan antamalla muutasetus vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta annettua asetuksesta. Asetus tulisi voimaan x päivänä ykuuta 2021.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja nykytila

Kansallinen vaarallisten aineiden kuljetusta (VAK) koskeva lainsäädäntö perustuu pitkälti kansainvälisiin kuljetusmuotoikohtaisiin VAK-sopimuksiin ja Euroopan unionin lainsäädäntöön. Vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994, VAK-laki) säädetään vaarallisten aineiden kuljetuksesta tiellä, rautatiellä ja muussa raideliikenteessä sekä ilma-aluksessa ja vesialueilla aluksessa VAK-kappaletavarakuljetuksen osalta. VAK-lain nojalla on annettu muun muassa asetus vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta (210/1997, VAK-ilma-asetus).

Kansallinen vaarallisten aineiden ilmakuljetusta koskeva lainsäädäntö perustuu kansainvälisiin määräyksiin ja Euroopan unionin lainsäädäntöön. Kansainvälinen siviili-ilmailun yleissopimus (”Chicago-sopimus”) on tehty vuonna 1944. Suomi on sopimuksen (SopS 11/1949) osapuoli. Chicago-sopimuksella luotiin pohja kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) perustamiselle. Chicago-sopimuksen nojalla julkaistaan standardeina ICAO-TI –määräykset, jotka koskevat vaarallisten aineiden kuljetusta ilmassa. Määräykset ovat pitkälti yksityiskohtaisia ja teknisiä vaatimuksia, mutta sisältävät myös osapuolille velvollisuuksia. Määräykset kohdistuvat pitkälti toimijoihin, joiden työtehtävät liittyvät kokonaan tai osittain kuljetukseen tai kuljetettiin vaarallisiin aineisiin.

Ilmailussa on huomioitava myös Euroopan komission antamia säännöksiä. EU:n lainsäädäntö sisältää myös VAK-säännöksiä. Varsinaiset vaatimukset vaarallisten aineiden kuljetuksesta lentoliikenteessä sisältyvät Euroopan unionin komission asetukseen (EU) N:o 965/2012 lentotoimintaan liittyvistä teknisistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti, sellaisena kuin se on myöhemmin muutettu. Lisäksi eräissä muissa komission asetuksissa on määritelmä vaaralliseen aineeseen ja viittaus ICAO-TI:hin, kuten komission asetuksessa (EU) N:o 139/2014 lentoaikoihin liittyvistä vaatimuksista ja hallinnollisista menettelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 216/2008 mukaisesti.

ICAO-TI-määräyksiä uudistetaan kahden vuoden välein vaarallisten aineiden ilmakuljetuksen turvallisuuden parantamiseksi, tieteen ja tekniikan kehityksen huomioonottamiseksi sekä määräysten harmonisoimiseksi muiden kansainvälisten määräysten suhteen. Uusin ICAO-TI:n 2021-2022 versio on ollut voimassa 1 päivästä tammikuuta 2021 lähtien. ICAO-TI-määräykset ovat voimassa vuoden 2022 loppuun asti tai niin kauan kuin seuraavat uudistetut määräykset tulevat voimaan.

2 Tavoite ja pääasiallinen sisältö

Tavoitteena on saattaa kansalliset vaarallisten aineiden ilmakuljetusta koskevat säännökset vastaamaan kansainvälisiä ICAO-TI-määräysten vuoden 2021-2022 muutoksia. Esitetään, että muutettaisiin vaarallisten aineiden ilmakuljetuksesta annetun asetuksen 2 §:n 1 momentin viittausta, joka koskee ICAO-TI:n versiota.

3 Säännökohtaiset perustelut

2 §. *Sovellettavat standardit.* Muutettaisiin 2 §:n 1 momentissa olevaa viittausta sovellettavaan ICAO-TI:n versioon. Jatkossa viitattaisiin ICAO-TI:n 2021–2022 versioon 2019–2021 version sijasta.

Pääosin ICAO-TI:n muutokset ovat teknisiä, kuten muutokset luokitus-, pakkaus- ja merkintävaatimuksiin. ICAO-TI:n koulutusvaatimuksia on myös uudistettu. Koulutusvaatimukset on sisällytetty myös EU-lainsäädäntöön, EU:n asetuksiin. Osalle toimijoista, esimerkiksi kuljetuksen suorittajille, lentokenttäoperaattorille ja security-henkilöstölle, koulutusvaatimukset tulevat suoraan soveltaviksi EU-asetusten kautta. Muutokset koskevat työnantajaa, työntekijää ja kouluttajaa sekä viranomaista. Työnantajan on määriteltävä työtehtävät, jotka edellyttävät koulutusta. Työntekijä arvioidaan työtehtäväkohtaisesti. Arviointiin kuuluu koulutuksen lisäksi työnäyttö. Jatkossa kouluttaja voidaan arvioida myös työntekijän toimesta. Nykyisin Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy kouluttajat. Uudistusten tavoitteena on varmistaa, että henkilöllä, jonka työtehtävät liittyvät kokonaan tai osittain VAK-kuljetukseen tai kuljetettaviin aineisiin, on työhön tarvittavaa osaamista ja näin ollen hän pystyy hoitamaan VAK-työtehtäviä.

Niin ICAO-TI -määräyksissä kuin EU-asetusten säännöksissä uudistuneille koulutusvaatimuksille on annettu kahden vuoden siirtymäaika. Siirtymäaika päättyy 31 päivänä joulukuuta 2022. Siirtymäkauden aikana uudistuneet koulutusvaatimukset huomioitaisiin käynnissä olevassa VAK-lain uudistuksessa. Valmisteilla olevassa VAK-lainsäädännössä huomioitaisiin ne toimijat, jotka eivät ole EU-asetusten piirissä, kuten lähettäjä. Kansainvälisessä vaarallisten aineiden kuljetuksessa uudistuneita koulutusvaatimuksia on saanut soveltaa 1 päivästä tammikuuta 2021 lähtien.

Liikenne- ja viestintävirasto on ollut yhteydessä tarvittaviin toimijoihin. Liikenne- ja viestintävirasto on myös informoinut tulevista muutoksista helmikuussa 2021 etäyhteyksin pidetyssä Liikenne- ja viestintäviraston VAK-päivässä, johon osallistui merkittävä määrä VAK-sidosryhmiä. Tietoa merkittävistä EU-asetusmuutoksista on ollut saatavilla Euroopan lentoturvallisuusviraston (EASA:n) julkisten EU-asetusmuutoksiin liittyvien kuulemisten kautta.

Pykälän 2 momentissa todetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto antaa tietoja ICAO-TI:stä. Tämä momentti kumottaisiin tarpeettomana. Muutos ei kuitenkaan vaikuta nykytilaan vaan jatkossakin virasto antaisi tietoja ICAO-TI:stä.

Valtuussäännös pykälän muuttamiselle on VAK-lain 24 §:n 1 momentissa.

4 Vaikutukset

ICAO-TI -määräykset olisi saatettu voimaan ja asetus olisi ajantasainen voimassaolevan ICAO-TI version suhteen.

Tarvittavat koulutusmuutokset käsitellään parhaillaan käynnissä olevassa VAK-lain kokonaisuudistuksessa, jossa tarkastellaan myös kaikki muutettavaksi esitetyn asetuksen säännökset. Uuden VAK-lain voimaantullessa nyt muutettavaksi esitetty asetus kumottaisiin kokonaisuudessaan.

5 Asian valmistelu

Asiaa on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä virkatyönä yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa. Muutosehdotuksista on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: XXXX

6 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan x päivänä ykuuta 2021.

7 Esitys

Esitetään, että valtioneuvosto hyväksyisi asetukseen esitetyn muutoksen.